koninklijk Nederlands Zangersverbond

FLOW OF VOICES

Samenvatting Best-Practices

(versie-1 d.d. 31-01-2022)

Inleiding:
Het KNZV heeft als doel het bevorderen van de beoefening, veredeling en verbreiding van de koorzang in het algemeen en alle vormen van mannenkoorzang in het bijzonder. Om dit doel meer handen en voeten en een nieuwe impuls te geven, heeft het KNZV het beleidsplan 'Zingen met Perspectief' vastgesteld.

Het beleidsplan kent vier pijlers:

- Zichtbaarheid en imago (vertaald naar PR-acties)
- Kennis ophalen en delen
- Nieuwe werkwijzen ontwikkelen en stimuleren
- Betrekken van dirigenten.

Eén van de onderdelen van kennisdeling is het verzamelen en delen van Best-Practices.

Doel:
Doel is kennis te delen m.b.t. de Best-Practices en de bestuursleden van de aangesloten koren hierdoor te enthousiasmeren één en ander te organiseren. De uitkomsten dienen bij te dragen aan een bestendige beweging ten dienste van de ontwikkeling van de mannenkoren en hun zang.

Aanpak:
Aan mannenkoren die een succesvol project hebben afgerond of jaarlijks een succesvol traditioneel evenement organiseren is gevraagd om een aantal vragen te beantwoorden. Deze samenvatting zal via de regiosecretarissen worden uitgezet en op de website worden geplaatst. Verder kan bij in het oog springende projecten aan de betreffende koren worden gevraagd om een presentatie te houden tijdens een VR en of tijdens een voorjaars- of najaarsvergadering van een regionale vereniging.

Uitvoering:
Dit onderdeel is opgepakt door de bestuursleden van de regio Holland.

Voorbeelden van Best-Practices:

1. **Projectkoor "Do You Remember"**
   Landgraafs Mannenkoor en Hengelo's Mannenkoor
   Korte omschrijving:
   Dit project met als thema muziek uit de jaren 60-70 is door meerdere koren opgepakt en uitgevoerd. Belangstellenden worden opgeroepen om mee te repeteren met het projectkoor. Het project wordt afgesloten met een concert samen met het organiserende mannenkoor. Het is de bedoeling, dat het repertoire van bijvoorbeeld The Beatles, Abba, Charles Aznavour, Queen etc. mooie herinneringen oproept en dat projectleden zich daarna bij het koor als lid aanmelden.
   Je zou dit samen kunnen doen met een plaatselijke of regionale (cover)band en eventueel met beelden kunnen ondersteunen.

2. **Wensconcert of kennismakingsconcert**
   o.a. het Randstedelijk Mannenkoor te Spijkenisse
   Korte omschrijving:

Bij een wensconcert is het de bedoeling, dat koorleden en of belangstellenden een keuze kunnen maken uit een op de website geplaatst overzicht van het vaste repertoire van het betreffende koor. Mede aan de hand van de reacties wordt het programma van het wensconcert samengesteld. Soms wordt de indiener van het betreffende lied tijdens het concert uitgenodigd om dit lied mee te zingen. Ook zo kan men ervaren hoe het is om tussen de mannen van het koor te staan.

3. **Open (meezing) repetitie gevolgd door (meezing)miniconcert**
Haarlemmermeers Mannenkoor "Zang en Vriendschap" en het Zoetermeers Mannenkoor
Korte omschrijving:
Het koor uitgebreid met belangstellende mannen, die de repetitie willen meemaken, studeren gedurende één of anderhalf uur één nieuw (niet al te moeilijk) lied in. Dit lied moet aanspreekbaar en herkenbaar zijn en wordt om de belangstelling te wekken in het persbericht aangekondigd. Na een pauze waarin de belangstellenden kennis kunnen maken met de koorleden en het bestuur wordt er een vrij (mini)concert gehouden waarbij als laatste nummer het ingestudeerde lied wordt uitgevoerd. De belangstellenden mogen dan dat lied meteen meezingen. Zo kan men ervaren hoe het is om tussen de mannen te staan. Het spreekt voor zich, dat een goede PR hierbij van essentieel belang is.
Tip: Zet het in te studeren lied alvast tijdens een reguliere repetitie in de steigers. Dan kan men de aspirant-leden beter coachen.

4. **Potgrondconcert**
Asser Mannenkoor
Korte omschrijving:
Het potgrondconcert is geen project, maar wel een jaarlijkse traditie. Elk voorjaar verkoopt het Asser Mannenkoor zakken potgrond, waarvan de opbrengst ten goede komt aan de verenigingskas. Als tegenprestatie ontvangt elke koper een toegangsbewijs voor het informele potgrondconcert, dat gehouden wordt op de plaats en tijd van de laatste repetitie in maart. Dus geen concertzaal, geen koorkleding, geen speciaal ingestudeerde nummers maar wel met publiek!
In plaats van potgrond kan men uiteraard een ander product bedenken.

5. **Scratch gevolgd door concert**
Elster Mannenkoor
Korte omschrijving:
Scratch betekent 'met niets beginnen'. Ofwel op één dag een muziekstuk instuderen en dezelfde avond uitvoeren voor publiek. Dit is een formule die meestal wordt gebruikt bij het instuderen van grote klassieke werken zoals De Messiah van Händel. Wanneer hierbij een bekend klassiek mannenkoorstuk wordt ingestudeerd komt dit overeen met de onder punt 3 beschreven open repetitie.

6. **Popclassics met Flashmob**
Koninklijk Haarlems Mannenkoor "Zang en Vriendschap"
Korte omschrijving:
Dit koor heeft een nieuwe Visie en Missie vastgesteld. Vanuit die visie/missie wordt een ledenwervingprogramma opgesteld dat verder gaat dan het meenemen van de buurman naar het koor. Het gaat over het aantrekken van projectzangers uit bevolkingsgroepen die aangesproken zijn door die visie/missie. Doel is het koor toekomstbestendig te maken en daarbij gaat het om zichtbaarheid en uitstraling: "Daar wil ik bij horen". Aan de orde komen: Stijl (klassiek, modern of populair), repertoire, hoe repeteren, wat voor soort dirigent, activiteiten koorgebonden en niet koorgebonden. De teneur is toch een lichte voorkeur voor het klassieke mannenkoor repertoire. Het publiek waardeert met name de koorklank die de eigenheid van de mannenkoren kenmerkt. Daarbij wordt opgemerkt dat ook popsongs uit de vorige eeuw best wel eens tot de klassieken kunnen worden gerekend.

Om een zinnige missie te ontwikkelen wordt een dwarsdoorsnede van de leden er bij betrokken. Het bestuur laat er moderne management systemen (verandermanagement) op los. Het koor heeft met een projectkoor popclassics uitgevoerd. Ook hebben zij met een geselecteerde groep een succesvolle flashmob in de binnenstad van Haarlem uitgevoerd. Het koor organiseert jaarlijks een Moederdagconcert.
Tip: Probeer in samenwerking met de leden de drempel voor nieuwe leden te verlagen. Men moet zich zo snel mogelijk thuis voelen.

7. **Samenwerken met muziekscholen**
Stadsjongenskoor Oldenzaal (Stichting Boys, Keep on Singing)
Korte omschrijving:
Het Stadsjongenskoor Oldenzaal onder leiding van Mariette Effing is een voorbeeld van samenwerking met muziekscholen. Jaarlijks worden scholen van het basisonderwijs bezocht om het zingen in een jongenskoor te promoten. Hier wordt de basis gelegd voor het latere zingen in een mannenkoor. In de toekomst kunnen de jongens via een middenkoor wellicht doorstromen naar een mannenkoor. Of zij richten later zelf een mannenkoor op zoals De Koorbazen.
Zie www.stadsjongenskoor.nl en zie ook www.koorbazen.nl

8. **Zonendag**
Ettens Mannenkoor
Korte omschrijving:
Het Ettens Mannenkoor heeft een paar jaar geleden een Zonendag georganiseerd, maar dit heeft qua ledenaanwas niet veel opgeleverd. Het is wel een idee om ook eens uit te proberen.
Het koor heeft in 2017 een projectkoor georganiseerd waarbij geïnteresseerden werden gevraagd om een aantal maanden mee te repeteren en vervolgens op het kerstconcert konden meezingen. Dat heeft uiteindelijk 6 nieuwe leden opgeleverd.
Het Ettens Mannenkoor heeft een ledenwerf- commissie in het leven geroepen die zich gaat beraden op welke manier het ledenaantal stabiel kan blijven en ook nog een gezond koor kan blijven.

9. **Project Pop ontmoet klassiek**
Westlands Mannenkoor
Korte omschrijving:
Zie onderstaand persbericht

THE NIGHT OFF THE PROMISE
POP ontmoet klassiek. The Clarks met het Westlands Mannenkoor
Samen met jou willen wij TEAM WESTLAND gigantisch gaan steunen.
Als koor zijn wij diep onder de indruk van TEAM WESTLAND! Ook dit jaar gaan zij gigantisch afzien op de Tourmalet. Fietsend vecht dit team tegen de steile berg op om geld in te zamelen voor regionale charitatieve instellingen en initiatieven die rechtstreeks of zijdelings verband houden met de ziekte kanker.
Jij kunt HEN ook steunen door naar ons benefietconcert te komen op 27 mei. Tijdens dit concert verrassen wij jullie met klassiek en pop. Ons koor staat nooit stil en zoekt steeds de uitdaging in vernieuwend repertoire. Samen met de bekendste en beste classic Rockband the Clarks gaan we een waar muzikaal feest bouwen.
Medewerking wordt verleent door de beroemde sopraan Jacqueline Meijer. Zij heeft al op veel podia gestraald zoals bij Una Voice Particolare, diverse opera's , operettes, musicals en bij Nederland zingt. Dit alles onder begeleiding van een top orkest.

Qua uitvoering komt dit project overeen met het onder 1 beschreven project "Do you rember" maar dan zonder gastzangers.

10. **Notenschriftcursus (zangclinic) en opvang nieuwe leden**

Vlaardings Mannenkoor "Orpheus" en Reuvers Mannenkoor

Korte omschrijving:

Het Vlaardings Mannenkoor "Orpheus" houdt van tijd tot tijd een notenschriftcursus. Nieuwe leden worden opgevangen en gecoacht door een mentor. Nieuwe stukken worden per stemsoort opgenomen op MP3 en hiervan worden oefenpartijen (Capella) beschikbaar gesteld.

Het Reuvers Mannenkoor heeft vernieuwing en modernisering in het repertoire doorgevoerd. Zij hebben een zangclinic aangeboden onder leiding van de bekende bariton Sef Thissen. Dit is een succes geweest en heeft 7 enthousiaste leden opgeleverd. Zij willen dit jaarlijks herhalen.

Repertoire:

Voorbeelden van succesvolle stukken (Popclassics) van het projectkoor Do You Remember:

- And so it goes/ Billy Joel
- Hello Mary Lou/ Pitney
- Hallelujah/ Leonard Cohen
- Sailing/ Rod Stewart (ook geschikt voor een flashmob)
- Hey Jude/ Lennon en MacCartney
- The Sound of Silence/ Paul Simon
- Pretty woman/ Roy Orbison
- Love me tender/Elvis Presley (ook geschikt voor een flashmob)
- A hard Day's night/ The Beatles
- Medley van The Beatles
- Bohemian Rhapsody/ Queen
- Love of my live/Queen
- Who wants to live forever/ Queen
- Brothers in Arms/ Dire Straits
- Thank you for the Music/ Abba

Het Zeister Mannenkoor heeft met een projectkoor Russische nummers en nummers uit opera's uitgevoerd. Dit project heeft hen nieuwe leden opgeleverd.
Een greep uit het programma:

- Kolj slawjen van Dimitri Bortniansky
- Russische Mariahymne van Dimitri Bortniansky
- Iezje cheroewiemy van Dimitri Bortniansky
- Tebe Pojem van Dimitri Bortniansky
- Katjoesja/ bewerking van Boris Larsov
- Zigeunerkoor uit opera Il Trovatore van Verdi
- Das Gebet uit de opera Der Freischütz van Carl Maria von Weber
- Chor der Jäger uit de opera Der Freischütz van Carl Maria von Weber
- Lascia ch'io pianga uit de opera Rinaldo van Händel
- Les Pêcheurs de Perles (De parelvissers) van George Bizet
- Priesterkoor uit de opra Die Zauberflöte van Mozart
- O Isis und Osiris uit de opra Die Zauberflöte van Mozart
- Slotkoor uit de opera Die Zauberflöte van Mozart

Voorbeelden van populaire oefenstukken voor een open repetitie:

- Oh, what a beautiful mornin' /Rodgers en Hammerstein
- The Rose/Amanda Mc Broom
- Blowin' in the wind/ Bob Dylan
- Avond/ Boudewijn de Groot
- Memory/ Andrew Lloyd Webber
- Climb ev'ry mountain uit Sound of Music
- Bring Him Home uit Les Miserables

- A Hard Day's NIght (The Beatles)
- Yesterday (The Beatles)
- Stay with me till the morning/Mozart/Tom Parker
- Morning has broken/ Cat Stevens
- You'll never walk alone/Gerry and the Pacemakers (tip:laat het publiek meezingen en indien mogelijk de tekst projecteren)

Voor een open repetitie kan ook een keuze gemaakt worden uit het bekende klassieke repertoire zoals:

- Slavenkoor/ Verdi (tip: Laat het publiek meezingen)
- Sanctus/ Gounod
- Wolgalied/ Franz Lehar (zie ook eerder genoemde bekende Russische nummers)

Tips:

- Elk regionaal of plaatselijk weekblad heeft wel een sportpagina. Inventariseer eens bij de redactie en bij andere culturele verenigingen of een kunst- en cultuur pagina haalbaar is.
- Onderzoek de mogelijkheden van één website voor kunst en cultuur in uw gemeente. Via deze website kunnen activiteiten van alle culturele organisaties in de gemeente of regio worden gepromoot en kan er verslag worden gedaan van concerten.
- Stel een ledenwerf commissie in.
- Niet alleen in concertzalen en kerken concerten geven, maar huur eens een tent. Je bereikt dan vaak een ander publiek en verlaagt de drempel.
- Zorg dat het koor een prominent gezicht krijgt binnen de gemeente of regio. Houdt regelmatig open repetities en of scratches. Maak er een jaarlijks terugkerend evenement van. Werk dus constant aan naamsbekendheid.
- Reik tijdens concerten folders uit en vraag het adres van geïnteresseerde mannen, zodat zij later kunnen worden benaderd en uitgenodigd voor een open repetitie of projectkoor.
- Houdt de open repetitie in een makkelijk te bereiken locatie.
- Biedt potentiële nieuwe leden een cursus koorscholing aan.
- Laat de kandidaten voor een open repetitie bij drempelvrees hun partner meenemen.
- Organiseer een benefietconcert en nodigt sponsoren hiervoor uit. Dit is een mooie gelegenheid voor een interview en of persbericht in de regionale of plaatselijke bladen.
- Gebruik bij een benefietconcert een aansprekende titel zoals bijvoorbeeld 'Zingen voor de rolstoelbus' etc.
- Organiseer een (benefiet)concert met een plaatselijk of regionaal popkoor of een (big)band. U bereikt dan een ander publiek.
- Kies een prominente ambassadeur van het koor (een locale of regionale coryfee).
- Onderzoek of uw project geschikt is voor crowdfunding. Er zijn fondsen die het opgehaalde bedrag verdubbelen!
- Voer op verschillende plekken in de gemeente een flashmob uit en maak dit bekend via de Sociale media.
- Maak een ambitieuze doelstelling en stel een visie op.
- Besturen moeten leden stimuleren actief te zijn en te blijven.
- Voer voor elk concert een intensieve PR-campagne.
- Zorg voor veelzijdigheid van het repertoire. Dan komt iedereen (publiek en zangers) aan z'n trekken.
- Bevorder het thuis repeteren met oefenbestanden (Capella etc.), MP3's of via YouTube.

Tips m.b.t. imagoverbetering:

- Werk aan het imago van uw koor. Geen stel zingende (oude) mannen met de neus in de map, maar enthousiaste zangers met uitstraling.

- Wees enthousiast en vertel of publiceer alleen maar positieve feiten over uw koor of over de mannenkoorzang in het algemeen.
- Een concert begint reeds bij het opkomen. Dit dient ontspannen en vooral gedisciplineerd en snel te verlopen. Een goede opkomst schept reeds verwachtingen bij het publiek.
- Tekstbeleving is belangrijk voor de uitstraling. Weten waarover je zingt is de eerste stap bij het overbrengen van een lied. Zing de liederen met het gevoel dat erbij hoort.
- Streef er naar om zoveel mogelijk liederen uit het hoofd te zingen. De map fungeert soms als een muur tussen publiek en zangers. Zing je wel met map, wacht dan op het sein van de dirigent om de map te openen. Kijk vooral over de map heen.
- Als je wel uit het hoofd zingt probeer dan voorzichtig een andere presentatie uit met of zonder choreograaf. Het publiek wil immers vermaakt worden! Bijvoorbeeld bij een (slot)akkoord het hoofd naar links of rechts draaien geeft al een effect.
- Als je niet zingt, blijf je toch te zien voor het publiek. Breng je aandacht naar degene(n) die op dat moment optreden. Ook is dit niet het moment om te gaan bladeren in je map.
- Probeer contact te maken met het publiek. Kijk uit je ooghoeken naar de dirigent. Het is goed om je te realiseren, dat je met elk lied een verhaal vertelt aan het publiek.
- Laat het plezier in het zingen zien aan het publiek. Zorgelijk kijken tussen de stukken door is niet passend en glimlachen doet geen pijn!
- Neem het applaus beleefd in ontvangst. Als de dirigent zich naar het publiek omdraait is het niet het moment om in de map te bladeren.
- Let vooral op de opstelling en de kleding. De eerste twee rijen vallen normaliter het meest in het oog.
- Benut indien mogelijk de faciliteiten van de locatie (beeld, belichting en geluid).
- Een andere kleding kan al leiden tot een grotere aantrekkingskracht. Bijvoorbeeld voor de pauze een kostuum en na de pauze in overhemd of gilet.

Aansprekende titels/uitspraken:

- "Zingen kan iedereen"
- "Zingen is gezond"
- "Zingen is goed tegen de stress"
- "Zing met ons mee en ervaar het"
- "Kom ook zingen bij ……"
- "Zingen en gezelligheid bij ……."
- "Deel onze passie van zingen en gezelligheid"
- "Mogen wij u strikken"
- "Met zingen kan je niets verliezen, er valt alleen maar te winnen"
- "Gezocht: Mannen 40+" of "Mannen gezocht!"
- "60+ zijn de nieuwe jongeren"
- "Mannen gezocht om te zingen, een prachtige en gezonde hobby"
- "Herinnert u zich deze nog"
- "Zing mee en ervaar het"
- "Zingen is een rijkdom voor je brein" (Eric Scherder)
- "Samen zingen brengt ons dichter bij elkaar"
- "Samen zingen leidt tot een grotere saamhorigheid"
- "Durf te zingen, gewoon doen"

Slotwoord:

Wij hebben getracht de geïnventariseerde Best-Practises zo duidelijk en beknopt mogelijk samen te vatten met dank aan de koorbesturen die gereageerd hebben. Voorbeelden van het uitgevoerde repertoire alsmede tips zijn apart gerubriceerd. Niet alle vragen konden worden beantwoord, omdat de projecten reeds meer dan twee jaar geleden hebben plaatsgevonden. Zo is niet ingegaan op het kostenaspect, omdat dit minder relevant is. Bovendien zijn de meeste projecten een investering voor de toekomst.

Heeft uw koor ook een succesvol project afgerond, meldt dit dan aan ondergetekende! Deze samenvatting zal worden gepubliceerd op de website van het KNZV onder het menu "Zingen met Perspectief"

Koos van Herk, secretaris KNZV

E-mail: secretaris@knzv.nl